

âl-ment: «diguem a l'Infant En Jacme: —No-us basta que vós siats cap de la Unió, encara-us fets concitador del nostre poble e-us avalotau ab aquell! Nós vos diem que açò fets *alment* e falsa, e com a gran traydor que vós sots», P. el Cerimoniós (*Cròn.*, § 267, 5 ed. 1940, p. 260.11). A la reducció fonètica de *âul* a *âl* va contribuir molt el caràcter fortament velar de la -l catalana, però també aquesta forma contribueix a provar que la síncope de *âvel*, amb pèrdua de la vocal intermèdia, hagué de ser extraordinàriament antiga, i 10 que, per tant, hem de partir d'un *av'l* contret des d'altres dates, i la vocal intermèdia hagué de tenir un timbre i una entitat mínimes des del començament.

DERIV.: *Avolesa* [Jaume I]; *aule(s)a*, veg. supra.

1 Consta que en féu lectura tan extensa en el ms. de 15 la *Nationale* que fàcilment l'hauria pogut publicar sencera; el *DBal.* en dona molts extractes, a part d'aquests. És evidentment del S. xiv, i més aviat sembla un text, potser el ms. i tot, de la part antiga del segle. — 2 És ben incert que vagi existir una 20 forma així en castellà antic, tot i que el ms. G de l'Arx. de Hita, més fidel i espontani que l'S, porta la «lectio difficilior» *avileza* (veg. nota, en la meua ed., a 814d): «acabat la nobleza: / perderla por tardança serié grand *avoleza*», ms. S, «non quiso recibirlo, bien fuxo de *avoleza*» (172a, on només tenim la versió S). Rato porta un «*avil* adj. perverso, vil» en el seu dicc. asturià, on es negligeixen els accents i que conté alguns termes trets de textos antics; però aquest no és de fiar i també cal sospitar que aquell *avileza* sigui degut a la contaminació de *vileza* per part d'un mot que si és manlleu del cat.-oc. fàcilment podia cedir a alteracions. Convindrien indagacions sobre això. — 3 *Aul*, *abul*, i en guip.-bisc. també *abol* i *arol*: la -b- i la -r- són allí epèntesis de tipus conegut. Significa en bc. «débil, flojo» i «(terreno) poco fértil», accs. esteses poc o molt en tots els dialectes, «econòmic» en els parlars bc.-francesos i en el biscaí de Mundaka (costa de Gernika), 'insípid' en biscaí; un bisc. *txaul* «dé- 40 bil» amb *tx-* diminutiu prefixat. Veg. Mitxelena, *FonHivca.*, 94, 189, *BSVAP* x, 10; Schuchardt, *BbZRPb.* vi, 22; un poc més ens pot interessar l'acc. «perezoso» que és de Sule, Benaparra, Zairaitze i el Roncal (Mitx., p. 221), mentre que si bé 45 Azkue ho recollí també una mica a les Bascongades (força cap a l'Oest, només a Gabiria i Zumaia) però arribant solament fins a significar «flojo». Mitxelena: «se trata de un préstamo en que el diptongo es reciente» (p. 94). — 4 «Souple, habile, adroit, dé- 50 gourdi». *Habilis arcus* 'arc flexible' Virgili, 'àgil' en Tàcit i el glossari de Plàcid, ja ben pejoratiu en *adlatrocinia habiles* usat per Ammianus. — 5 Eberh. Vogel, *Neukat. Studien*, 1886, 67, ja indicava bé que el trànsit semàntic seria a base de la idea de 'picar- 55 diós', «verschmitzt». Al mateix temps, G. Hentschke, *ZRPb.* VIII, 122, partia de 'fàcil de manejar' d'on 'de poc valor'. Si ho prenem amb el matís de 'home o dona frívola, subjectes a males influències, d'escassa resistència moral', també això hi contri- 60

buïa. — 6 29/23.26, assegurat per la mètrica, si bé la tradició manuscrita porta *que l'aul oyll* o més corromput *queuloyll*. Error útil perquè revela que en el S. xiv l'element popular preferia *aul* a l'*àvol* de la gent més culta, com l'autor; de tota manera tant *aul* com *àvol* apareixen en altres passatges de Cerverí. — 7 Gayangos glossa *avoleza* en la *Gran ConqUltr.* castellana de c. 1300 per «picardia» (584) coincidint perfectament amb el sentit de «verschmitzt» postulat per Vogel. — 8 L'antònim *arnada*, definit «disbarat, dita o feta que no s'ajusta a la raó», ens mostra que no es tracta ben bé d'un matís admiratiu, sinó d'un que busca un avantatge i potser no li sortirà bé. — 9 És una palinòdia que va cantar Spitzer en *Rom.* LXV, 537-9. Quant a la referència que fa a d'altres hellenismes romànics, no hi ha cap paritat. Es tracta de mots pertanyents a un llenguatge tècnic tan especial com el nàutic, o a un llenguatge artificial com el dels glossaris; ben pocs han cregut en la fantasiosa teoria dels hellenismes difosos des de Marsella bastida en forma penosa i acrítica per Wartburg (veg. el que en dic en aquest article del DCEC, etc.). ¿Cal dir que el grecòman Wartburg cuità a adherir-se a aquest mal inspirat acudit de Spitzer (*ZRPb.* LXVIII, 31)? Però això és el que feia sempre que es tractava de suposats hellenismes i a penes val la pena de reparar-hi. — 10 Com que Spitzer diu que el va moure la forma basca *aul* —fins deixant a part el caràcter de manlleu tardà que posa Mitxelena de relleu— observem que precisament aquesta forma és de les més inconciliables amb una base ll. vg. *ABULU, que en basc hauria de dar **aburu* amb -u conservada i la -l- intervocàlica passa aquí a -r-. — 11 Traduït «terre infernale» i explicat en nota «littéralement 'terre du Mauvais', juron qui a pour opposite *terro de Dieu!*», *Calendau* XII, 47.1. Si no en la creació d'aquestes formes, sí potser reforçant llur figura fonètica i fixació de llur sentit, pogué obrar la influència de l'antic *aültere* pròpiament 'adúlter', i del cat. ant. *aülteri* ~ *avolteri* ADULTERIIUM, segons el model de *frèvol* al costat de *frevoltat*, tenint en compte que *reptiri*, *acaptiri*, *cativeri*, semblaven derivats abstractes comparables a *frevoltat* i *avolteri*. Cf. *feu pecat d'aülteri* en *VidesR.*, 203v2.25; cf. 170v1.27 i d'altres; *aültere*, 203v2.38; la forma *avoltre* no era gaire diferent d'un comparatiu *melhdre* al costat de *mielhs*. Més que més ho donarien entenen passatges com «que ieu soy *avols* glotres, et *asultres* venals», citada d'En Castelnou pel *PSW*, s. v. *glotre*. I la influència pogué ser recíproca. No cal dir que això, en qualitat d'influència per etimologia popular és bo però no seria sostenible com a etimologia veritable, car la -d- de ADULTER s'hauria conservat com a -z- en llengua d'oc, etc. — 12 *Aul* apareix també en les *VidesR.*: «la carn *aul*, poyrida, partirà de mi», f° 204r2.14.

Avolesa, V. *àvol* *Avolot*, *avolotar*, V. *esvalotar* *Avolteri*, *avoltra*, *avoltadriu*, -*tradiu*, *avoltrejar*, V.